

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.5.55>

НАЦІОНАЛЬНА ПРОЦЕДУРА ЗАТРИМАННЯ ТА ТИМЧАСОВОГО АРЕШТУ ОСОБИ З МЕТОЮ ПЕРЕДАЧІ ДО МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Смирнов М.І.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Смирнов М.І. Національна процедура затримання та тимчасового арешту особи з метою передачі до Міжнародного кримінального суду.

У статті досліджуються передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України та Римським статутом Міжнародного кримінального суду особливості, порядок та етапи передачі особи до Міжнародного кримінального суду.

Зазначається, що перешкодою для здійснення міжнародного правосуддя може стати відсутність чіткого та послідовного механізму передачі особи, який би зміг мінімізувати ризики процедурних помилок.

Стверджується, що однією із надскладних форм співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом є передача особи, яка складається з окремих та послідовних етапів, кожен з яких має свої особливості.

Обґрунтовується твердження, що затримання особи та тимчасовий арешт є першим та другим етапом передачі особи до Міжнародного кримінального суду. На підставі того, що особа розшукується Міжнародним кримінальним судом або на підставі прохання про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, компетентні органи України здійснюють затримання такої особи. Після затримання на прохання Міжнародного кримінального суду про тимчасовий арешт до особи застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою (тимчасовий арешт) до шістдесяти діб.

Доводиться теза, що затримання осіб, які розшукуються Міжнародним кримінальним судом або щодо яких надійшло прохання про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, має низку специфічних особливостей, які обумовлені, як вимогами національного кримінального процесуального законодавства, так і зобов'язаннями України відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

Затримання на території України осіб, які розшукуються МКС або стосовно яких надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, а також розгляд скарг про їх затримання здійснюються з урахуванням особливостей, визначених ст. 582 КПК та розділом IX² КПК.

Обґрунтовується твердження, що затримання осіб, які розшукуються Міжнародним кримінальним судом або щодо яких надійшло прохання про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, має низку специфічних особливостей, які обумовлені, як вимогами національного кримінального процесуального законодавства, так і зобов'язаннями України відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Основні особливості полягають у наступному: 1) дотримання національної процедури; 2) міжнародний характер затримання; 3) пріоритет міжнародного права; 4) забезпечення прав затриманої особи; 5) оскарження затримання; 6) конфіденційність і безпека.

Звертається увага, на те що порядок виконання прохання Міжнародного кримінального суду про тимчасовий арешт та застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, передбачає певну послідовність дій.

Ключові слова: кримінальний процесуальний кодекс, Римський статут, міжнародний кримінальний суд, особливості передачі особи; порядок передачі особи; етапи передачі особи; затримання; тимчасовий арешт.

Smirnov M.I. National procedure for the detention and temporary arrest of a person for the purpose of transfer to the International Criminal Court.

The article examines the features, procedure and stages of the transfer of a person to the International Criminal Court provided for by the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Rome Statute of the International Criminal Court.

It is noted that the absence of a clear and consistent mechanism for the transfer of a person, which would minimize the risks of procedural errors, may be an obstacle to the implementation of international justice.

It is argued that one of the most complex forms of cooperation between Ukraine and the International Criminal Court is the transfer of a person, which consists of separate and sequential stages, each of which has its own characteristics.

The statement is substantiated that the detention of a person and temporary arrest are the first and second stages of the transfer of a person to the International Criminal Court. On the basis that a person is wanted by the International Criminal Court or on the basis of a request for temporary arrest or arrest and transfer, the competent authorities of Ukraine detain such a person. After detention at the request of the International Criminal Court for provisional arrest, a preventive measure in the form of detention (provisional arrest) is applied to the person for up to sixty days.

The thesis is proved that the detention of persons wanted by the International Criminal Court or for whom a request for provisional arrest or arrest and surrender has been received has a number of specific features, which are determined both by the requirements of national criminal procedural legislation and by Ukraine's obligations under the Rome Statute of the International Criminal Court.

The detention on the territory of Ukraine of persons wanted by the ICC or for whom a request for provisional arrest or arrest and surrender has been received, as well as the consideration of complaints about their detention are carried out taking into account the features specified in Article 582 of the Code of Criminal Procedure and Section IX2 of the Code of Criminal Procedure.

The statement is substantiated that the detention of persons wanted by the International Criminal Court or for whom a request for provisional arrest or arrest and surrender has been received has a number of specific features, which are determined both by the requirements of national criminal procedural legislation and by Ukraine's obligations under the Rome Statute of the International Criminal Court. The main features are as follows: 1) compliance with national procedure; 2) international nature of detention; 3) priority of international law; 4) ensuring the rights of the detained person; 5) appealing the detention; 6) confidentiality and security.

Attention is drawn to the fact that the procedure for executing a request by the International Criminal Court for provisional arrest and applying a preventive measure in the form of detention to a person involves a certain sequence of actions.

Key words: criminal procedure code, Rome Statute, international criminal court, features of the transfer of a person; procedure for the transfer of a person; stages of the transfer of a person; detention; provisional arrest.

Постановка проблеми. Ратифікація Україною Римського статуту Міжнародного кримінального суду (далі – РС) та набуття статусу повноправної держави-учасниці з 1 січня 2025 року зумовлюють нагальну потребу в повній гармонізації національного кримінального процесуального законодавства з міжнародними стандартами правосуддя.

Україна відповідно до положень РС має всебічно співпрацювати із Міжнародним кримінальним судом (далі – МКС) у проведенні ним розслідування злочинів, що підпадають під його юрисдикцію і здійсненні кримінального переслідування за ці злочини.

Однією із надскладних форм співробітництва України з МКС є передача особи, яка складається з окремих та послідовних етапів, кожен з яких має свої особливості. Перешкодою для здійснення міжнародного правосуддя може стати відсутність чіткого та послідовного механізму передачі особи, який би зміг мінімізувати ризики процедурних помилок.

Отже, науково-порівняльний аналіз норм Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) та РС, які регламентують питання передачі особи до МКС є критично важливим для забезпечення ефективної взаємодії України з МКС та уникнення порушень прав людини під час виконання міжнародних зобов'язань.

Стан дослідження. Окремі аспекти цієї комплексної проблеми досліджували такі вчені, як: Ю. Аносова, В. Антипенко, М. Антонович, О. Базов, Н. Боднар, М. Буруменський, В. Буткевич,

В. Ведькал, О. Виноградова, Р. Волинець, І. Гловюк, В. Гутник, М. Гнатовський, О. Дроздов, О. Задорожній, К. Задоя, У. Коруц, О. Кучер, С. Перепьолкін, В. Пилипенко, В. Попович, В. Попко, А. Підгородинська, Т. Рибалко, М. Селівон, Т. Сироїд, О. Червякова, О. Чернецька, Є. Щербань, К. Юртаєва, Я. Яворський та інші. Однак поза їх увагою залишилися питання щодо особливостей, порядку та етапів передачі особи до МКС у контексті порівняльного аналізу норм КПК та РС.

Мета дослідження полягає у необхідності провести порівняльний аналіз норм КПК та РС, які регламентують особливості, порядок та етапи передачі особи до МКС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Затримання на території України особи, яка розшукується МКС або стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу є важливим першим етапом передачі особи до МКС, що забезпечує можливість її подальшого арешту та фактичної передачі до МКС.

Порядок затримання має певні особливості на які слід звернути увагу, зокрема:

1) *Дотримання національної процедури.* Порядок затримання таких осіб передбачений КПК, відповідно до якого, затримання на території України особи, яка розшукується МКС або стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, здійснюється уповноваженою службовою особою, про що негайно інформується прокурор, у межах територіальної юрисдикції якого здійснено затримання. Більш того, за кожним фактом затримання керівники обласних, окружних прокуратур у межах компетенції перевіряють: 1) наявності законних підстав для затримання; 2) відповідності процесуального оформлення затримання законодавству України; 3) своєчасності й повноти виконання органом, що здійснив затримання, вимог ст.ст. 208, 581, 582, 627, 628 КПК України, зокрема щодо роз'яснення затриманій особі її прав, отримання від неї пояснень або заяв. Порядок затримання таких осіб та розгляду скарг про їх затримання здійснюється відповідно до ст.ст. 206, 208, 582 КПК з урахуванням особливостей, встановлених розділом IX² КПК.

2) *Міжнародний характер затримання.* Затримання особи здійснюється не лише з урахуванням норм національного кримінального процесуального законодавства, а й також відповідно до РС. Воно виконується на прохання МКС, яке надійшло в рамках розслідування найтяжчих міжнародних злочинів (злочин агресії, злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини), що входять у його предметну юрисдикцію. Прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу є обов'язковим для виконання державою, яка ратифікувала РС.

3) *Пріоритет міжнародного права.* У випадку конфлікту між національним законодавством і РС, пріоритет надається міжнародним зобов'язанням, передбаченим останнім. Це забезпечує виконання процедур згідно з вимогами МКС. Держава, яка не виконує прохання МКС про арешт або про арешт і передачу, може бути притягнута до відповідальності за порушення міжнародних зобов'язань.

4) *Забезпечення прав затриманої особи.* Особа, затримана на виконання прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, користується правами, передбаченими як КПК, так і РС. Вона має бути негайно поінформована про свої права, підстави затримання та право оскаржити затримання. Стосовно розслідування, яке проводиться відповідно до РС, особа не може бути піддана свавільному арешту або затриманню, а також не може бути позбавлена волі, крім як на таких підставах і відповідно до таких процедур, які встановлені у РС.

5) *Оскарження затримання.* Особа, затримана на виконання прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, має право оскаржити законність свого затримання в національних судах. Таке оскарження не стосується питання про винуватість особи та законності прохання МКС. Під час оскарження необхідно встановити що: 1) затримана особа є тією особою, стосовно якої надійшло прохання МКС; 2) під час затримання особи були дотримані вимоги процесуального законодавства; 3) дотримані права затриманої особи, передбачені КПК. РС також наголошує на дотриманні саме процедурних норм, зокрема, що ордер виданий стосовно цієї особи, ця особа арештована з дотриманням належної процедури, права цієї особи були дотримані. Проте незважаючи на право затриманої особи оскаржити своє затримання, це не повинно перешкоджати виконанню прохання про передачу особи до МКС, уповільнювати або блокувати його виконання. Держави, які ратифікували РС, повинні співпрацювати з МКС без затримок і оскарження арешту не має перешкоджати передачі особи до МКС.

6) *Конфіденційність і безпека.* Затримання осіб на прохання МКС може бути пов'язане з питанням її особистої безпеки, особливо коли йдеться про розслідування та притягнення до кримі-

нальної відповідальності за найтяжчі міжнародні злочини. Прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу та будь-які документи, що додаються до такого прохання, не підлягають розголошенню. Розкриття факту звернення з проханням та інформації, що міститься у проханні, здійснюється лише тоді і в тому обсязі, в якому це необхідно для виконання прохання МКС.

Частина 4 ст. 627 КПК передбачає права особи, стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу [1].

Відповідно до ст. 59 РС («Процедура арешту в державі місця тримання під вартою») держава-учасниця, яка отримала прохання про тимчасовий арешт або про арешт та передачу будь-якої особи до МКС, невідкладно вживає заходів для арешту особи відповідно до свого законодавства і положень ч. 9 РС.

Арештована особа невідкладно доставляється до компетентного судового органу в державі місця тримання під вартою, який відповідно до законодавства цієї держави визначає, що: а) ордер виданий стосовно цієї особи; б) ця особа арештована з дотриманням належної процедури; с) права цієї особи були дотримані.

Арештована особа має право звернутися до компетентного органу в державі місця тримання під вартою з клопотанням про тимчасове звільнення до її передачі до МКС.

Під час прийняття рішення стосовно будь-якого такого клопотання компетентний орган у державі місця тримання під вартою розглядає питання про те, чи існують, з огляду на тяжкість імовірних злочинів, надзвичайні та виняткові обставини, які виправдали б тимчасове звільнення, і чи існують необхідні гарантії для забезпечення того, щоб держава місця тримання під вартою могла виконати свій обов'язок стосовно передачі цієї особи до МКС. Компетентний орган у державі місця тримання під вартою не може розглядати питання про те, чи виданий ордер на арешт належним чином відповідно до підпунктів (а) та (б) п. 1 ст. 58 РС [2].

Палаті досудового провадження МКС повідомляють про будь-яке клопотання про тимчасове звільнення і вона надає рекомендації компетентному органу в державі місця тримання під вартою. Компетентний орган у державі місця тримання під вартою до прийняття ним рішення повною мірою враховує такі рекомендації, у тому числі будь-які рекомендації стосовно заходів запобігання втечі цієї особи.

Якщо ця особа тимчасово звільнена, Палата досудового провадження МКС може запитувати періодичні звіти про статус такого тимчасового звільнення. Після прийняття державою місця тримання під вартою рішення про передачу цю особу якомога швидше доставляють до МКС.

Отже, з урахуванням положень ст. 582 КПК, яка передбачає особливості затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення за межами України, *порядок затримання особи, яка розшукується МКС або стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу* виглядає наступним чином:

1) затримання на території України особи, яка розшукується МКС або стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, здійснюється уповноваженою службовою особою;

2) про затримання негайно інформується прокурор, у межах територіальної юрисдикції якого здійснено затримання. Повідомлення прокурору, до якого додається копія протоколу затримання, повинно містити докладну інформацію щодо підстав та мотивів затримання;

3) прокурор, отримавши повідомлення, перевіряє законність затримання особи, яка розшукується МКС або стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, та негайно інформує відповідну обласну прокуратуру;

4) про затримання таких осіб відповідна обласна прокуратура протягом шістдесяти годин після затримання повідомляє відповідний центральний орган України, який протягом трьох днів інформує МКС.

За кожним фактом затримання іноземця або особи без громадянства, розшукуваних компетентними органами іноземних держав для притягнення до кримінальної відповідальності чи виконання вироку суду або розшукуваних МКС для тимчасового арешту чи для арешту і передачі, керівникам обласних, окружних прокуратур у межах компетенції необхідно забезпечувати перевірку: 1) наявності законних підстав для затримання; 2) відповідності процесуального оформлення затримання законодавству України; 3) своєчасності й повноти виконання органом, що здійснив затримання, вимог ст.ст. 208, 581, 582, 627, 628 КПК України, зокрема щодо роз'яснення затриманій особі її прав, отримання від неї пояснень або заяв. Про результати такої перевірки впродовж

60 годин повідомляється підрозділ міжнародно-правового співробітництва Офісу Генерального прокурора [3].

Порядок затримання таких осіб та розгляду скарг про їх затримання здійснюється відповідно до ст.ст. 206, 208 КПК з урахуванням особливостей, встановлених розділом IX² КПК.

КПК (ст. 629) та РС передбачає порядок застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт (тимчасового арешту).

Процедура підготовки та направлення прохання МКС про тимчасовий арешт розшукуваної особи до подання прохання про передачу, яка передбачена ст. 92 РС, передбачає, що у невідкладних випадках МКС може звернутися з проханням про тимчасовий арешт розшукуваної особи до подання прохання про передачу та документів, що до нього додаються, передбачених у ст. 91 РС.

Прохання про тимчасовий арешт надсилається будь-яким засобом, здатним забезпечити доставку письмового повідомлення, і містить: а) інформацію з описом розшукуваної особи, достатню для її ідентифікації, та інформацію стосовно ймовірного місця перебування цієї особи; б) стислий виклад злочинів, у зв'язку з якими запитується арешт цієї особи, і фактів, що ймовірно становлять ці злочини, у тому числі, якщо це можливо, дату й місце вчинення злочину; с) заяву про наявність ордеру на арешт чи обвинувального вироку щодо розшукуваної особи; d) заяву про те, що прохання про передачу розшукуваної особи буде надіслано пізніше.

Окремо зазначається, що особа, до якої застосовано тимчасовий арешт, може бути звільнена з-під варти, якщо запитувана держава не отримала прохання про передачу та підтвердних документів, передбачених у ст. 91 РС, протягом строку, зазначеного в Правилах процедури і доказування. Однак ця особа може дати згоду на свою передачу до закінчення цього строку, якщо це дозволено законодавством запитуваної держави. У такому випадку запитувана держава якнайшвидше передає цю особу до МКС. Той факт, що розшукувана особа була звільнена з-під варти не впливає на подальший арешт і передачу цієї особи, якщо прохання про передачу та документи, що до нього додаються, надійдуть пізніше.

Відповідно до ч. 1 ст. 629 КПК на прохання МКС про тимчасовий арешт до особи застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою *до шістдесяти діб* (тимчасовий арешт).

Порядок виконання прохання МКС про тимчасовий арешт та застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, передбачає наступну послідовність дій:

1) *Центральний орган України отримує прохання МКС про тимчасовий арешт особи.* Центральний орган України може відкласти виконання прохання про тимчасовий арешт до винесення МКС постанови про юрисдикцію або прийнятність. В п. 2 ч. 2 ст. 618 КПК зазначається, що Офіс Генерального прокурора відповідно до РС та КПК оспорує прийнятність справи до провадження МКС або юрисдикцію МКС. Відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 621 КПК центральний орган України може відкласти виконання прохання МКС на строк до прийняття МКС рішення щодо юрисдикції або прийнятності справи, крім випадків, якщо МКС дозволив Прокурору МКС розпочати збирання доказів.

Відповідно до ст. 19 РС, прийнятність справи або юрисдикція МКС можуть оспорюватися: а) обвинуваченим або особою, стосовно якої було видано ордер на арешт або повістку про виклик до МКС відповідно до ст. 58 РС; б) державою, яка має юрисдикцію щодо справи, на тій підставі, що вона здійснює розслідування чи кримінальне переслідування у справі або здійснила розслідування чи кримінальне переслідування; с) державою, від якої вимагається визнання юрисдикції відповідно до ст. 12 РС. Зазначеними особами або державою прийнятність справи або юрисдикція МКС можуть бути оспорені тільки один раз. Оспорювання повинно здійснюватися до початку або на початку судового розгляду. У виняткових випадках МКС може дозволити оспорювання більш ніж один раз або після початку судового розгляду.

У разі відкладення виконання прохання МКС з зазначених вище підстав, центральний орган України на прохання Прокурора МКС вживає заходів щодо збереження доказів у порядку, передбаченому КПК. Це положення повністю відповідає ч. 2 ст. 94 РС, в якій вказано, що у разі прийняття рішення про відстрочку Прокурор МКС, тим не менш, може вимагати вжиття заходів для збереження доказів відповідно до підпункту (j) п. 1 ст. 93 РС.

2) *Прокурор звертається до слідчого судді з клопотанням про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.* На прохання МКС про тимчасовий арешт прокурор звертається з клопотанням до слідчого судді, у межах територіальної юрисдикції якого здійснено затримання такої особи.

До клопотання, яке прокурор подає на розгляд слідчого судді, *додаються*: 1) протокол затримання особи з відміткою про роз'яснення особі її права надати згоду на передачу до МКС у спрощеному порядку; 2) копія прохання МКС про тимчасовий арешт та доданих до нього документів, засвідчена центральним органом України; 3) документи, що підтверджують особу затриманого.

3) *Розгляд слідчим суддею клопотання про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою*. Розгляд клопотання про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт здійснюється за правилами КПК з урахуванням положень ст. 629 КПК. Клопотання має бути розглянуто слідчим суддею за участю прокурора, затриманої особи та її захисника *у найкоротший строк, але не пізніше сімдесяти двох годин з моменту затримання*.

Під час розгляду клопотання слідчий суддя встановлює особу затриманого, роз'яснює особі її право надати згоду на застосування процедури передачі у спрощеному порядку, з'ясовує бажання особи скористатися цим правом, вислуховує думку прокурора та інших учасників розгляду.

Крім цього, слідчий суддя зобов'язаний встановити, чи підтверджують надані докази наявність обставин, які свідчать про те, що: 1) затримана особа є тією особою, стосовно якої надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт; 2) під час затримання особи були дотримані вимоги процесуального законодавства; 3) дотримані права затриманої особи, передбачені КПК. Під час розгляду клопотання слідчий суддя не досліджує питання про винуватість особи та не перевіряє законність прохання МКС про тимчасовий арешт стосовно особи.

4) *Прийняття слідчим суддею рішення за результатами розгляду клопотання про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою*. За результатами розгляду клопотання слідчий суддя постановляє ухвалу про: 1) застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; 2) застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або запобіжного заходу, не пов'язаного з триманням під вартою, у разі коли особа повідомить про те, що питання про її винуватість у вчиненні діяння, якого стосується прохання МКС, вже було вирішено іншим судом або особу було виправдано за таке діяння іншим судом. У такому разі слідчий суддя в одноденний строк повідомляє про це центральний орган України для проведення консультацій з МКС; 3) відмову в застосуванні до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, якщо затримана особа не є тією особою, яка розшукується МКС або яка зазначена у проханні МКС про тимчасовий арешт; 4) затвердження згоди особи на передачу до МКС у спрощеному порядку та застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою до фактичної передачі особи до МКС. У разі якщо затримана особа надала згоду на передачу до МКС у спрощеному порядку, слідчий суддя вирішує питання про затвердження згоди особи на таку передачу та застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою до фактичної передачі особи до МКС.

Копія ухвали слідчого судді, постановленої за результатами розгляду клопотання, невідкладно надсилається до центрального органу України через відповідну обласну прокуратуру для подальшого інформування МКС.

Відповідно до РС особа, до якої застосовано тимчасовий арешт, *може бути звільнена з-під варті*, якщо запитувана держава не отримала прохання про передачу та підтвердних документів, передбачених у ст. 91 РС, протягом строку, зазначеного в Правилах процедури і доказування. Однак ця особа може дати згоду на свою передачу до закінчення цього строку, якщо це дозволено законодавством запитуваної держави. У такому випадку запитувана держава якнайшвидше передає цю особу до МКС (ч. 3 ст. 92 РС). Той факт, що розшукувана особа була звільнена з-під варті не впливає на подальший арешт і передачу цієї особи, якщо прохання про передачу та документи, що до нього додаються, надійдуть пізніше (ч. 4 ст. 92 РС) [2].

Слід зазначити, що в ч. 10 ст. 629 КПК передбачено більш категоричне твердження, що особа підлягає *негайному звільненню з-під варті*, якщо строк запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт закінчився, а прохання МКС про арешт і передачу ще не надійшло. Звільнення особи з-під варті у зв'язку з несвоєчасним надходженням до центрального органу України прохання МКС про арешт і передачу *не перешкоджає застосуванню до неї запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою* на прохання МКС про арешт і передачу в разі отримання такого прохання *в подальшому*.

Якщо прохання МКС про арешт і передачу надійшло до закінчення строку запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт *ухвала слідчого судді про*

застосування такого запобіжного заходу втрачає юридичну силу з моменту винесення слідчим суддею ухвали про: 1) застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою до її фактичної передачі та про передачу особи до МКС на виконання прохання МКС про арешт і передачу особи; або 2) відмову в застосуванні до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та у передачі, якщо затримана особа не є тією особою, яка зазначена в ордері МКС на арешт або у вироку МКС.

Ухвала слідчого судді, постановлена відповідно до п. 1-3 ч. 9 ст. 629 КПК, може бути оскаржена в апеляційному порядку особою, стосовно якої застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на прохання МКС про тимчасовий арешт, її захисником чи законним представником, прокурором.

У тих випадках, коли особа, в національному суді здійснює оспорювання на підставі принципу *ne bis in idem*, запитувана держава негайно консулюється із МКС для визначення того, чи існує відповідна постанова про прийнятність. Якщо справа визнана прийнятною, то запитувана держава розпочинає виконання прохання. Якщо постанову про прийнятність ще не прийнято, то запитувана держава може відкласти виконання прохання про передачу відповідної особи до ухвалення МКС (ч. 2 ст. 89 РС).

Таким чином, тимчасовий арешт, як окремий етап передачі особи до МКС передбачає, що після затримання на прохання МКС про тимчасовий арешт до особи застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою (тимчасовий арешт).

Висновки. Отже, аналіз норм КПК дає нам можливість зробити висновок що затримання особи та тимчасовий арешт є першим та другим етапом передачі особи до МКС.

На підставі того, що особа розшукується МКС або на підставі прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, компетентні органи України здійснюють затримання такої особи. Після затримання особа повинна бути доставлена до суду для розгляду питання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою (тимчасового арешту).

Після затримання на прохання МКС про тимчасовий арешт до особи застосовується запобіжний захід у вигляді тримання під вартою (тимчасовий арешт) до шістдесяти діб. Протягом цього періоду до центрального органу України має надійти прохання МКС про арешт і передачу особи. Відповідно до ч. 2 ст. 92 РС прохання про тимчасовий арешт містить заяву про те, що прохання про передачу розшукуваної особи буде надіслано пізніше. Також протягом терміну тимчасового арешту можуть проводитися необхідні судові процедури.

Затримання на території України осіб, які розшукуються МКС або стосовно яких надійшло прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, а також розгляд скарг про їх затримання здійснюються з урахуванням особливостей, визначених ст. 582 КПК та розділом IX² КПК.

Затримання осіб, які розшукуються МКС або щодо яких надійшло прохання про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, має низку специфічних особливостей, які обумовлені, як вимогами національного кримінального процесуального законодавства, так і зобов'язаннями України відповідно до РС. Основні особливості полягають у наступному: 1) дотримання національної процедури; 2) міжнародний характер затримання; 3) пріоритет міжнародного права; 4) забезпечення прав затриманої особи; 5) оскарження затримання; 6) конфіденційність і безпека.

Порядок виконання прохання МКС про тимчасовий арешт та застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, передбачає наступну послідовність дій: 1) центральний орган України отримує прохання МКС про тимчасовий арешт особи; 2) прокурор звертається до слідчого судді з клопотанням про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; 3) розгляд слідчим суддею клопотання про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; 4) прийняття слідчим суддею рішення за результатами розгляду клопотання про застосування до особи запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Римський Статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text.

3. Наказ Генерального прокурора України «Про організацію роботи органів прокуратури України у сфері міжнародного співробітництва» від 12.09.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0258905-23#Text>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 5.03.2026

© Смирнов М.І., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0